

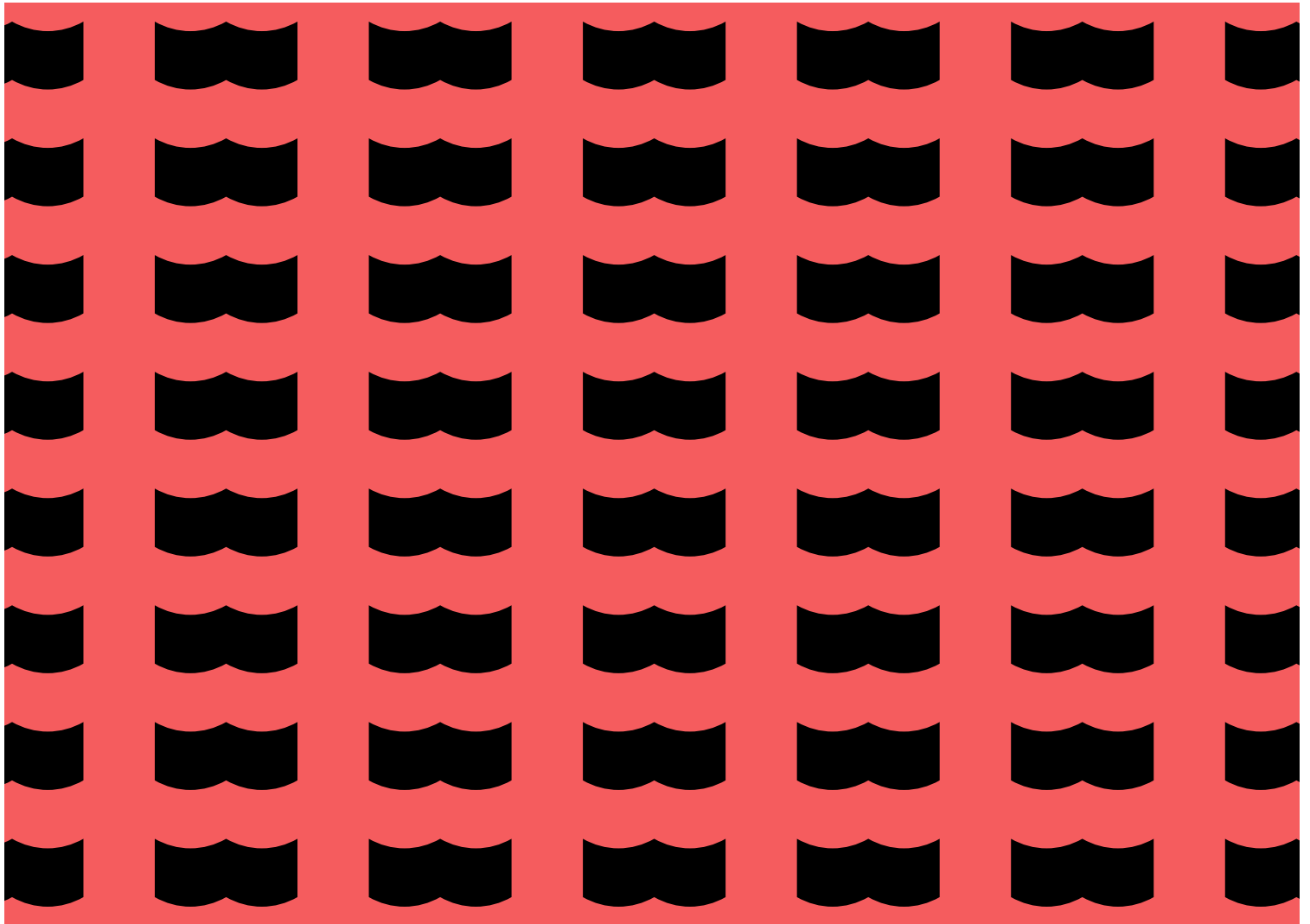
RIKSBANKENS
JUBILEUMSFOND

STIFTELSEN FÖR HUMANISTISK OCH
SAMHÄLLSVETENSKAPLIG FORSKNING

RJ rapporter 2019:1

HUMANISTISK INFRASTRUKTUR

Patrik Svensson (huvudförfattare)

Panel med Jonas Brändström (Vinnova), Sylvia Schwaag Serger (Lunds universitet), Kerstin Sahlin (Vetenskapsrådet), Björn Halleröd (Vetenskapsrådet), Lars Ilshammar (Kungliga biblioteket). Foto: Karolina Andersdotter

Anförande av Isak Hammar (Humtank) under workshop om humanistisk infrastruktur 18 oktober 2018 i Stockholm. Foto: Jenny Björkman

SAMMANFATTNING.....	5
INLEDNING.....	7
Beskrivning av arbetsgruppen	8
Närmare beskrivning av processen	8
HUMANISTISK INFRASTRUKTUR – ÖVERBLICK OCH ANALYS.....	12
Behovet av nationell samordning och stöd	15
Mot nya nationella plattformar för humaniora	16
REKOMMENDATIONER OCH INSPEL.....	16
Inspel till den kommande forskningspropositionen (departement/regeringskansliet)	17
Rekommendationer till Vetenskapsrådet	17
Rekommendationer till lärosätena	17
Rekommendationer till andra finansiärer	18
Rekommendationer till kulturarvsaktörer	18
Rekommendationer till humaniora (ledning, forskare, lärare)	18
REFERENSER.....	19
SUMMARY IN ENGLISH.....	21
BILAGOR.....	22
Bilaga 1	22
Program för workshop 18 oktober 2018	22
Bilaga 2	23
Enkät till humanistiska fakultetsledningar/motsvarande	23

SAMMANFATTNING

Humanistiskt arbete är i allt högre grad beroende av adekvat infrastruktur, från digitala tolkningsplattformar och visualiseringsverktyg till laboratoriemiljöer och interdisciplinära mötesplatser. Det pågår en framåtinriktad rörelse kring infrastruktur för humaniora i Sverige. Denna rörelse – som i grunden handlar om att skapa förutsättningar för den bästa forskningen, utbildningen och samverkan – drivs å ena sidan av forskningsnära behov och framväxten av en mer experimentell, dataintensiv och ingripande humaniora och å andra sidan av digitaliseringen av våra kunskapssystem och de förväntningar som ställs på humaniora i relation till samhällsutvecklingen.

En arbetsgrupp med elva forskare tog i början av 2018 ett initiativ för att belysa och möta behovet av humanistisk infrastruktur. Arbetsgruppen har med stöd av Riksbankens Jubileumsfond genomfört dialoger med olika aktörer, en enkät med humanistiska fakultetsledningar och ett flertal aktiviteter inklusive en workshop om humanistisk infrastruktur 18 oktober 2018 med 70 deltagare från lärosäten, kulturarvsaktörer, finansiärer och departement. Internationella talare vid workshopen var Jane Ohlmeyer, Trinity College Dublin, och Natalie Jeremijenko, New York University.

Enkäten visar bland annat en stor spridning mellan högskolor. Ett fåtal lärosäten har väl uppbyggd infrastruktur (och ser stor nytta med denna) medan många lärosäten har börjat eller står i begrepp att bygga upp infrastruktur för humaniora trots att det ofta är svårt att frigöra resurser. Det finns en stor samstämmighet kring att man behöver samla sig över lärosätena och att det finns ett behov av nationella infrastrukturer. Man lyfter också fram behovet av ett vidgat infrastrukturbegrepp som inbegriper mer än databaser och digitala verktyg.

Arbetsgruppen pekar speciellt på två möjliga nationella plattformar. Det finns för det första ett växande behov och intresse av att kraftsamla nationellt kring digitalisering, metodutveckling, datadriven forskning och experimentella praktiker. För det andra finns också ett tydligt och angeläget behov av att mobilisera humanistisk kunskap och ”görande” i relation till samhällsutmaningar och en hållbar samhällsutveckling.

En viktig utgångspunkt för arbetsgruppen har varit att hela den infrastrukturella ekologin måste vara samspelt och att humaniora måste få och ta plats i den utifrån sina behov och de prioriteringar som görs nationellt. I den föreliggande rapporten presenterar arbetsgruppen inspel och rekommendationer för att stärka humanistisk infrastruktur nationellt och därmed möta det identifierade forskardrivna och samhälleliga behovet. ■

INLEDNING

Denna rapport utgör ett resultat av det forskardrivna arbete med humanistisk infrastruktur som till stor del genomfördes under 2018, och som bland annat utmynnade i en nationell workshop 18 oktober i Stockholm (se Bilaga 1 för program).¹ Arbetet har utförts i en arbetsgrupp som har haft stöd av Riksbankens Jubileumsfond bestående av elva forskare.

Processen har inkluderat kontakter med forskare, fakultetsledningar/motsvarande, Sveriges universitets- och högskoleförbund (SUHF), Vetenskapsrådet, departement, Vinnova och ett antal andra aktörer. Arbetet har också förankrats internationellt. Det är tydligt att processer startat på lärosätena och att det pågår en rörelse inom humaniora för en stärkt humanistisk infrastruktur, samtidigt som intresset och behovet från andra aktörer både inom och utom högskolan dessutom är påtagligt. Ändamålsenlig infrastruktur behövs för att utveckla det humanistiska området, möjliggöra humanistisk forskning av högsta kvalitet, och mobilisera humaniora som en högskole- och samhällsutvecklande kraft med hög integritet. Samtidigt är forskningsinfrastruktur en fråga om resurser och prioriteringar och behöver sättas in i ett större sammanhang för de humanistiska verksamheterna. Infrastrukturalisering måste också diskuteras i termer av möjligheter och risker.

Infrastruktur har sedan 1980-talet kommit att bli en generell term och ett slags raster för att förstå samhällliga och tekniska system av olika typer, och från början av 2000-talet har forskningsinfrastruktur, som också gått under flera närliggande termer, blivit en allt viktigare strukturerande faktor för högre utbildning på nationell och europeisk nivå.² Vetenskapsrådet har till exempel flera regeringsuppdrag för att hantera forskningsinfrastruktur.³ Under det senaste decenniet har därför de flesta lärosätena byggt upp en organisation för att hantera forskningsinfrastruktur, inklusive ledningsfunktioner (ofta vice- eller prorektor) med ansvar för forskningsinfrastruktur, kommittéer för infrastruktur på olika nivåer, och lärosätesöverskridande samverkansorgan som URFI (Universitetens referensgrupp för forskningsinfrastruktur).

Det har under den här tiden skapats mallar, processer och styrningsmekanismer för forskningsinfrastruktur (som exempelvis ”roadmaps” eller vägvisare), och även om humanistisk infrastruktur funnits med tidigt i diskussionerna så har humaniora av flera anledningar haft ett begränsat infrastrukturellt engagemang och avtryck.

Rapporten svarar således mot ett tilltagande intresse för humanistisk infrastruktur från forskare, fakultets- och universitetsledningar, kulturarvssektorn, finansärer och andra samhällsaktörer. I grunden handlar arbetet med humanistisk infrastruktur om att stödja och möjliggöra forskning av hög kvalitet och om att meningsfullt bidra till samhälllig utveckling. Rapporten drar ingen skarp gräns mellan forskning, utbildning och samverkan, utan menar att humanistiska infrastrukturer primärt menade för forskning ofta har stor betydelse för utbildning och samverkan.⁴

En enkät som de humanistiska fakultetsledningarna fick svara på under sensvåren och sommaren 2018 vittnar om ett pågående arbete kring infrastruktur i vid bemärkelse med många nya initiativ, men också ett tydligt behov av nationell samordning och stöd i den pågående infrastrukturaliseringen av humaniora. Rapporten utgör ett försök att teckna bilden av hur ett

¹ Workshopen sändes ut direkt på nätet och spelades in. Den finns att tillgå på RJ:s youtube-kanal, <https://www.youtube.com/user/Jubileumsfonden>.

² Detta märks exempelvis genom tillkomsten av European Strategy Forum on Research Infrastructures (ESFRI, 2002), Kommittén för forskningens infrastruktur (KFI, 2005 och Rådet för forskningens infrastruktur vid Vetenskapsrådet (RFI, 2008).

³ Vetenskapsrådet, ”Uppdrag om forskningsinfrastruktur”.

⁴ Det finns här en lång tradition som bland annat inbegriper språklaboratorier (från början av 1900-talet) och resurser som dramalab (tillkom 1968 på Umeå universitet).

sådant stöd kan se ut. Här ges även en övergripande bild av humanistisk infrastruktur, möjliga riktningar framåt, samt hur utvecklingen skapat behov av justering av det nuvarande systemet (vilket även skett inom andra ämnesområden). Tyngdpunkten ligger vid rörelsen framåt och behovet av mer generella humanistiska infrastrukturer och en bredare förståelse av vad det kan innebära, snarare än vid ämnesspecifika eller nationellt redan etablerade infrastrukturer. Sådana områdesövergripande infrastrukturer kan få stor betydelse för utvecklingen av humanistisk forskning. De blir också speciellt meningsfulla och skalbara eftersom de möter växande behov från ett helt område och dess samverkanspartners inom och utom akademien

Rapporten tar alltså fasta på en rörelse inom humaniora som aktualiserar frågor om infrastruktur, samordning och kapacitetsbyggande. Det finns två övergripande delar i denna rörelse.

För det första påverkas humaniora direkt av den pågående digitaliseringen och framväxten av datadriven forskning som driver på behovet av nya metoder, verktyg och experimentella praktiker. Det här är ingen ny utveckling, men den har accelererat och är på väg mot ett genombrott och brytpunkt, vilket exempelvis kan ses i digitaliseringen av kulturarvet, framväxten och mognaden av fält som digital humaniora, liksom av framväxten av nya metoder, tolkningsverktyg och arbetssätt.

För det andra finns ett alltmer tydligt behov av humanistisk kunskap och ”görande” i relation till samhällsutmaningar och samhällsutveckling, vilket understryks av policydokument som forskningspropositionen och Agenda 2030, men också av ökande allmän insikt om att vi står inför ett systemskifte där humanistisk och samhällsvetenskaplig kunskap är nödvändig inte bara för att kritiskt belysa sociotekniska system, utan också för att aktivt bidra till en gynnsam samhällsutveckling tillsammans med andra aktörer.

Det finns härvidlag ett behov av att mobilisera humaniora, och här finns tydliga kontaktpunkter med framväxten av integrativa humanioror som miljöhumaniora, medicinsk humaniora och urban humaniora. Det är viktigt att konstatera att det inte behöver finnas någon motsättning mellan forskningens behov och ett sådant utåtriktat engagemang, utan att de tvärtom kan befrukta varandra, och i vissa fall till och med förutsätter varandra. En sådan utveckling bygger på integritet, samverkan och nyfikenhet.

Det växande intresset för humanistisk infrastruktur har tagit sig många former under de senaste åren. Bland aktiviteter och material som varit relevanta för arbetet med den här rapporten finns det internationella symposiet ”New Infrastructures of Knowledge” i regi av RJ som hölls på Vitterhetsakademien i juni 2017, en workshop om datadriven forskning inom humaniora ägde rum på KTH i september 2017, rapporten ”Kunskapens nya rörelser: Framtidens humanistiska och samhällsvetenskapliga samverkan”, Vetenskapsrådets forskningsöversikt för humaniora och samhällsvetenskap för 2019 och ESFRI:s roadmap för 2019.⁵ Det kan också noteras att flera utlysningar med infrastrukturell bäring som gjorts de senaste åren – mot digitalisering av kulturarvet (VR, RJ, Vitterhetsakademien) och forskningsmiljöer inom humaniora och samhällsvetenskap (VR) – har haft högt söktryck, vilket vittnat om ett stort behov i sektorn. Här kan också nämnas RJ:s utlysning om ’mixed methods’ som lystes ut 2019.

⁵ Vetenskapsrådet, ”Forskningsöversikt humaniora och samhällsvetenskap (förslag)”; European Strategy Forum on Research Infrastructures (ESFRI), ”Roadmap 2019: Strategy Report on Research Infrastructures”.

Förhoppningen är att denna rapport – och den bakomliggande processen – bidrar till att flytta fram positionerna för humanistisk infrastruktur i Sverige.

I grunden handlar arbetet med humanistisk infrastruktur om att bygga nationell kapacitet, att samordna och samverka med andra aktörer för att möjliggöra och stödja högkvalitativ forskning och samverkan. Det finns betydande vinster att göra här, både forskningsmässigt och samhällsligt, och det finns även möjligheter för Sverige att spela en framträdande roll i Europa och internationellt för utvecklingen av humanistisk infrastruktur (och därmed humaniora) inom vissa områden, exempelvis då det gäller humanistiskt driven kapacitet för att förstå och utveckla sociotekniska system.

BESKRIVNING AV ARBETSGRUPPEN

Anders Ekström, professor i idé- och lärdoms historia, Uppsala universitet

Marianne Gullberg, professor i psykologisk vetenskap, Lunds universitet

Isak Hammar, verksamhetsledare, Humtank

Eva Hemmungs Wirtén, professor i medierad kultur, Linköpings universitet

Mats Malm, professor i litteraturvetenskap, Göteborgs universitet

Pelle Snickars, professor i medie- och kommunikationsvetenskap, Umeå universitet

Jenny Sundén, professor i genusvetenskap, Södertörns högskola

Patrik Svensson, professor i humaniora och informationsteknik, Umeå universitet och UCLA

Sverker Sörlin, professor i miljöhistoria, KTH

Nina Wormbs, docent i teknik- och vetenskapshistoria, KTH

Johan Östling, docent i historia, Lunds universitet

Forskarna deltar i arbetsgruppen som forskare, men har också positioner och erfarenheter som gör dem särskilt lämpliga för uppdraget. Det kan till exempel nämnas att Gullberg är föreståndare för Humanistlaboratoriet vid Lunds universitet, Malm är föreståndare för Litteraturbanken (och var ordförande i RJ:s infrastrukturgrupp 2015-2018), Snickars var 2018 utredare för ett möjligt KB-labb vid Kungliga biblioteket samt att Patrik Svensson var föreståndare för HUMlab vid Umeå universitet 2001-2014. Flera av deltagarna har stora externa ramanslag med infrastrukturella element och i gruppen finns flera som innehar ledarfunktioner på olika nivå inom högskolan.

NÄRMARE BESKRIVNING AV PROCESSEN

Arbetsgruppen har fortlöpande haft dialog och samtal samt fyra fysiska och virtuella möten under 2018. Professor Patrik Svensson har haft ett samordnande ansvar. Förutom denna kontinuerliga verksamhet har arbetsgruppen deltagit i flera externa möten, sammanhang och aktiviteter:

- Brev till Utbildningsdepartementet 22 mars 2018 för att informera om arbetsgruppens arbete och humanistisk infrastruktur.
- Möten och dialog med huvudsekreterarna för forskningsinfrastruktur respektive humaniora/samhällsvetenskap på Vetenskapsrådet.
- Seminarium om digitalisering i riksdagen 2 maj 2018 där arbetet med humanistisk infrastruktur togs upp.
- Deltagande på den humanistiska fakultetskonferensen 21 maj 2018 vid Örebro universitet då arbetsgruppens arbete presenterades i plenum och det också organiserades en workshop om humanistisk infrastruktur (tillsammans med Mats Deutschmann, Örebro universitet).

- En enkät om humanistisk infrastruktur skickades ut till deltagarna i ovan nämnda fakultetskonferens. Totalt kom svar in från 11 lärosäten.⁶
- Möte med presidiet för Sveriges universitets- och högskoleförbund 18 september 2018.
- Nationell workshop om humanistisk infrastruktur i Stockholm 18 oktober 2018 med ca 65 deltagare.
- Dialog med aktörer såsom Vinnova, Kungliga biblioteket och ett antal representanter för lärosäten och humanistiska infrastrukturer i landet.

Rapporten tillgängliggjordes som utkast för workshoptilltagare, genom sociala medier och på RJ:s webbplats för att möjliggöra ytterligare kommentarer. De inkomna kommentarerna har gått igenom i arbetsgruppen inför framtagandet av den slutliga version av rapporten.

Föreliggande rapport är ett resultat av det samlade arbetet och hela arbetsgruppen står bakom den. Huvudskribent har varit professor Patrik Svensson.

HUMANISTISK INFRASTRUKTUR – ÖVERBLICK OCH ANALYS

Infrastrukturbegreppet är till sin natur svårbestämbart, vilket också är en del av dess styrka. Just att det är dynamiskt har till exempel sagts vara en anledning till att Natos infrastrukturkommitté blev så framgångsrik efter andra världskriget.⁷ Samtidigt är begreppet också en produkt av sin historia. Även om man till exempel ofta drar humanistisk infrastruktur tillbaka till Mouseion i Alexandria (300–200 f.kr.) så räknas forskningsbibliotek inte som infrastruktur enligt Vetenskapsrådets modell, inte heller Kungliga biblioteket (KB) som ju är en nationell resurs.⁸ Inrättandet av nationella institutioner som KB och Riksarkivet under 1870-talet har dock många gemensamma drag med tillkomsten av dagens stora vetenskapliga infrastrukturer. En intressant utveckling är hur det i dag byggs nya infrastrukturer ovanpå sådana äldre strukturer. Ett aktuellt exempel är framväxten av en rad internationella bibliotekslabb internationellt. Kungliga biblioteket inrättade 2019 ett datalabb i denna anda. Det är viktigt att sådana plattformar ingår i och samordnas med den humanistiska infrastrukturutvecklingen.

European Strategy Forum on Research Infrastructures (ESFRI) beskriver forskningsinfrastruktur som faciliteter, resurser och tjänster ("facilities, resources or services") som används för att genomföra och stödja högkvalitativa forskningsaktiviteter inom olika områden.⁹ Vetenskapsrådet på sin webbplats en snävare beskrivning av forskningsinfrastruktur som avancerade verktyg som behövs för att forskare ska kunna genomföra sin forskning¹⁰, men anger i den nya guiden till forskningens infrastruktur (2018) en vidare definition som bland annat

⁶ Enkät svar inkom från Göteborgs universitet, Karlstads universitet, Linköpings universitet, Linnéuniversitetet, Lunds universitet, Malmö universitet, Mittuniversitetet, Stockholms universitet, Södertörns högskola och Umeå universitet, Uppsala universitet. Enkätens utformning framgår av Bilaga 2.

⁷ North Atlantic Treaty Organization and Infrastructure Committee, *50 Years of Infrastructure: Nato Security Investment Programme Is the Sharing of Roles, Risks, Responsibilities, Costs and Benefits*.

⁸ European Science Foundation, "Research Infrastructures in the Digital Humanities. Science Policy Briefing". Notera att Kungliga biblioteket beskrivs som en nationell infrastruktur i instruktionen.

⁹ European Strategy Forum on Research Infrastructures (ESFRI), "Roadmap 2018: Strategy Report on Research Infrastructures".

¹⁰ "Forskningsinfrastruktur är avancerade verktyg för forskning", Vetenskapsrådet, <https://www.vr.se/analys-och-uppdrag/forskningsinfrastruktur/vad-ar-forskningsinfrastruktur.html>.

inbegriper experimentverkstäder, komplexa digitala forskningssystem och experter. Oavsett vilken definition man använder så inkluderar begreppet forskningsinfrastruktur i praktiken många olika typer av verksamhet, stöd och personal. Viktigt att betona är att begreppet kommit att formas av de vetenskapsområden som först infrastrukturelliserades och att infrastruktur för humaniora fortfarande är under utveckling, vilket också innebär att det delvis är en öppen fråga vad som är humanistisk infrastruktur.

Utvecklingen av humanistisk infrastruktur har präglats av behoven hos ämnesområden som sedan tidigare varit data- och verktygsdrivna, som språkvetenskap, (miljö-)arkeologi och textanalys. Här finns det etablerad infrastruktur av hög kvalitet (som exempelvis SWECLARIN) och pågående områdesspecifika etableringsprocesser. Över tid har därför en infrastrukturpolicy för humaniora utvecklats som centrerats kring databaser, data, digitalisering, ”tillgång” och vissa typer av digitala verktyg. Speciellt internationellt har fältet digital humaniora spelat en stor roll för denna policyutveckling. När tidiga infrastrukturmedel tillgängliggjordes för humaniora i Kanada i slutet av 1990-talet (Canada Foundation for Innovation, CFI) så var det efter dialog och påtryckningar från vad som då kallades ”humanities computing”.¹¹ Digitala humanister var också nyckelpersoner för tillkomsten av den tongivande rapporten ”Our Cultural Commonwealth: The report of the American Council of Learned Societies Commission on Cyberinfrastructure for the Humanities and Social Sciences” från 2006.¹² Ofta har sådana rapporter influerats av modeller från naturvetenskap och teknik, i synnerhet vissa typer av teknik (som high performance computing och big data). Trots att de huvudsakligen är skrivna av humanister framstår de som teknikdrivna snarare än drivna av forskningsfrågor eller har sällan en väl utvecklad idé om vad humaniora är och kan bli. De är också påfallande fria från de kritiska perspektiv och kategorier som präglar mycket av humanistiskt arbete (som makt och genus).¹³

Digital humaniora har utvecklats starkt under de senaste fem åren. Fältet har mognat och fler projekt är nu både intellektuellt och tekniskt starka. Dessutom har samverkan med andra ämnesområden utvidgats, även inom kulturstudier, genusstudier, medievetenskap och historia, vilket har bidragit till att forma fältet. Däremot har infrastrukturfrågorna fortsatt att ha ett tekniskt fokus, vilket har gjort behov av nya modeller för humanistisk infrastruktur och en justering av infrastrukturbegreppet tydligt.

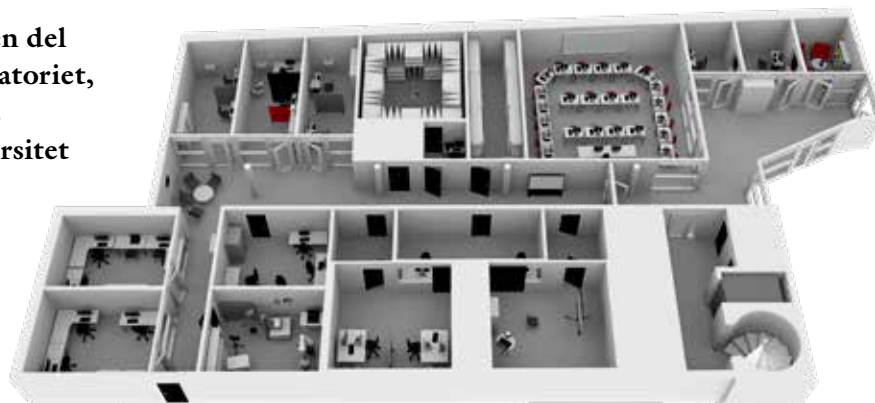
Sverige tog tidigt en stark position inom digital och experimentell humaniora genom främst HUMlab vid Umeå universitet (2000) och Humanistlaboratoriet vid Lunds universitet (2007). Centrum för digital humaniora vid Göteborgs universitet tillkom 2015 och har utvecklats snabbt. Humanistlaboratoriet i Lund har exempelvis både utrustning och kompetens för bland annat ögonrörelsemätning och EEG-mätning, HUMlab för visualisering och Göteborgs universitet för metodutveckling. Dessa tre plattformar utgör resurser för såväl hela det humanistiska fältet, som andra områden och intressenter.

¹¹ Rockwell, ”As Transparent as Infrastructure: On the Research of Cyberinfrastructure in the Humanities”.

¹² ACLS, ”Our Cultural Commonwealth”.

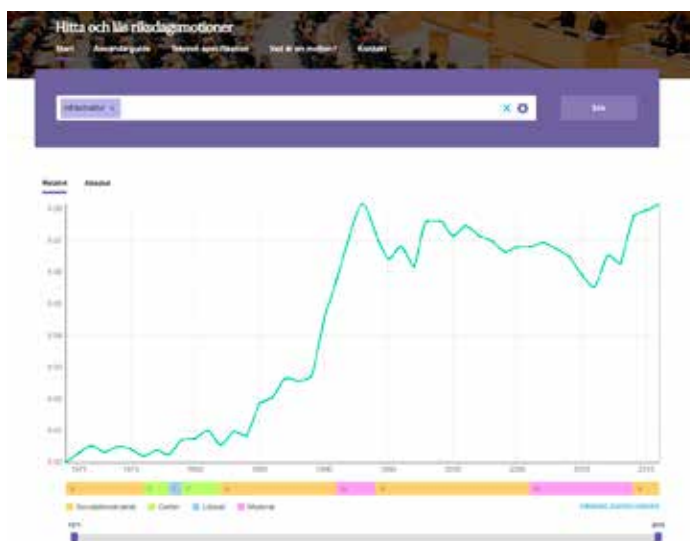
¹³ Svensson, *Big Digital Humanities: Imagining a Meeting Place for the Humanities and the Digital*.

Figur 1 – Skiss av en del av Humanistlaboratoriet, Lunds universitet.
Foto: Lunds universitet

Dessa infrastrukturer är huvudsakligen lokala och finansieras genom lokala medel tillsammans med externa anslag. De är starkt förankrade vid sitt lärosäte eftersom de utgör en resurs över ämnes- och även fakultetsgränser, och även om de är infrastrukturer har de också institutionella drag och en vetenskaplig ledning. De har också stark internationell förankring, ingår i internationella samarbeten och har såväl utrustning som expertkompetens som är internationellt attraktiv. De skapar också resurser av nationellt värde som exempelvis ”Hitta och läs riksdagsmotioner” som är ett samarbete mellan Centrum för digitala humaniora, Göteborgs universitet och Centrum för e-science vid Chalmers tekniska högskola, och bygger på material från Riksdagens öppna data).

Figur 2 – ”Hitta och läs riksdagsmotioner” (här med sökning på ordet ”infrastruktur”)

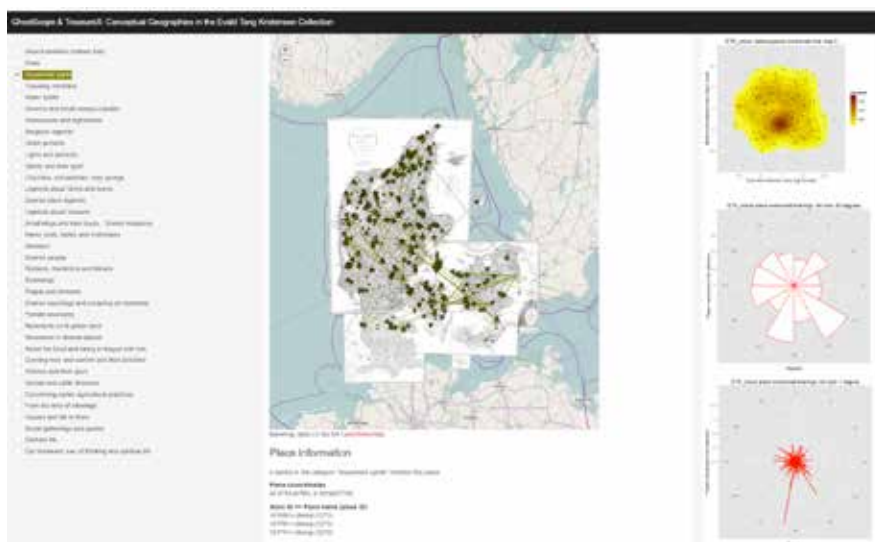

Även om det finns nationell projektsamverkan och visst nyttjande av utrustning över lärosäten så utgör dessa plattformar dock inte en nationell resurs på något systematiskt sätt.¹⁴

¹⁴ Det kan noteras att HUMlab, Umeå universitet, och Humanistlaboratoriet, Lunds universitet, klassades som A3 i VR:s senaste inventering, som ”relevant som infrastruktur, men inte tillräckligt moget i utförandeplan för att utlysas”.

Detta är knappast optimalt ur ett nationellt perspektiv. Det finns därtill behov av nationellt förankrad metodutveckling, kompetensutveckling och gränssnitt mot andra aktörer. Man ska inte underskatta komplexiteten och utmaningarna att konsekvent, etiskt och framtidssäkert arbeta med datahantering, lagring, standarder och metadata. Dessutom vet vi – och den genomförda enkäten förstärker denna bild – att nya miljöer för digital och experimentell humaniora håller på att utredas, planeras och initieras på flera lärosäten i landet (till exempel vid Uppsala universitet, Linnéuniversitetet och KTH). För att den här beskrivna utvecklingen ska bli optimal behövs nationell samordning.

Såväl denna utveckling som metodmässiga behov inom kulturarvssektorn drivs delvis av att material och data, forskningsfrågor, tolkning och gränssnitt växer samman till vad som skulle kunna kalla digitala tolkningsplattformar.¹⁵ Bland exemplen finns den digitala plattform kring danska folksagor som Timothy Tangherlini (UCLA, har samverkan med Göteborgs universitet) har utvecklat och den kulturalgorithmiska analys av Spotify som en forskargrupp baserad vid Umeå universitet nyligen har genomfört.¹⁶

Figur 3 – GhostScope & TreasureX: Conceptual Geographies in the Evald Tang Kristensen Collection (Timothy Tangherlini)

I ett växande antal forskningsdrivna plattformar går infrastrukturen alltså bortom hantering och tillgängliggörande av material till att bli komplexa tolkningsverktyg. Delvis i denna anda utredde Kungliga biblioteket 2018 möjligheterna till ett nytt KB-labb, och överhuvudtaget finns ett stort behov av experimentell och metodutvecklande kapacitet hos kulturarvssektorn. Sådan metodutveckling kan också handla om att bädda in kritiska perspektiv i plattformarna, som exempelvis kartor som inte är strikt geografiska eller visualisering av data som av olika anledningar utelämnats i databaser.¹⁷

¹⁵ Drucker and Svensson, "The Why and How of Middleware".

¹⁶ Tangherlini, "The Folklore Macroscopic Challenges for a Computational Folkloristics"; Snickars and Mähler, "SpotiBot – Turing Testing Spotify".

¹⁷ Klein, Lauren F., "Image of Absence: Archival Silence, Data Visualization, and James Hemings"; Drucker, SpecLab : Digital Aesthetics and Projects in Speculative Computing.

Ett närliggande behov med sin egen logik rör det digitala samhällets förändrade villkor för förmedling och distribution av kunskap och framväxten av nya uttryck och typer av kunskapsproduktion. Det här handlar om humanioras demokratiska och kulturkritiska roll och behovet av fungerande plattformar för publikation, utbyte, konversation, interaktion, gestaltning och förståelse. Ett exempel är plattformar av typen Conversation, ett framgångsrikt initiativ som producerar artiklar skrivna av forskare och redigerade och utvalda av professionella redaktörer och journalister.¹⁸ Ett fungerande kunskapssystem behöver nationella och samordnade infrastrukturer för kunskaps-cirkulation.

Parallellt med den utveckling som tecknas ovan har också humaniora kommit att röra sig mot nya integrativa praktiker och tvärgående kunskapsformer.¹⁹ I Europa kan vi se tillkomsten av miljöer som CRASSH vid Cambridge, TORCH vid Oxford och Long Room Hub vid Trinity College Dublin.

Figur 4 - Long Room Hub på Trinity College Dublin. Foto: Patrik Svensson

I Sverige kan nämnas den framväxande miljön för integrativ humaniora vid KTH (som bland annat inbegriper Environmental Humanities Laboratory), det nystartade CIRCUS vid Uppsala universitet, MEDEA vid Malmö universitet och det tvärgående projektet LU Futura vid Lunds universitet (som en del av Pufendorfinstitutet).

I enkätsvaren kan man tydligt läsa av denna utveckling, vilken också kopplas till en vidare tolkning av begreppet infrastruktur. Man pekar övergripande på att det handlar om ”ökade insikter om nya möjligheter inom humaniora” samtidigt som man ser en risk om infrastruktur ”i för stor utsträckning ses som främst digitala verktyg och databaser, vilket endast kommer att engagera en del av lärarna och forskarna inom humaniora”. Man pekar vidare på att det krävs ”samordning för ökade kontaktytor mot andra discipliner för att tackla frågor som lärande, migration, hälsa, politiska skeenden och samhällsutveckling”. Denna tvärvetenskapliga, och sammankopplade funktion hos humaniora är grundläggande för integrativ kunskapsutveckling och ingripande förhållningssätt.

¹⁸ Östling et al., *Kunskapens nya rörelser: Framtidens humanistiska och samhällsvetenskapliga samverkan*.

¹⁹ Ekström and Sörlin, *Integrativa kunskapsmiljöer. Rapport från två seminarier, våren 2016*.

I en vidare mening handlar integrativ humaniora också om framväxten om ett antal nya humanioror under de senaste tio-femton åren inklusive miljöhumaniora, urban humaniora, digital humaniora (speciellt den mer kritiskt och sociotekniskt orienterade delen av fältet) och medicinsk humaniora.²⁰ Dessa är naturligt interdisciplinära och har en naturlig gränsyta mot det omgivande samhället och de breda samhällsutmaningarna (miljön, digitaliseringen, urbanisering etc.). Man kan också dra paralleller till fält som queer studies och disability studies.

Det har blivit allt tydligare att kunskap om det mänskliga och kulturella är en förutsättning för att kunna möta de breda samhällsutmaningar och komplexa problem som kännetecknar vår tid. Policydokument som forskningspropositionen ”Kunskap i samverkan” och Agenda 2030 efterfrågar ett humanistiskt engagemang i dessa frågor som går betydligt längre än tidigare dokument. I ESFRI:s infrastrukturvägvisare för 2018 pekar man på hur humaniora hjälper oss förstå vårt samhälle och hur vi kan använda denna kunskap till att forma samhällsutvecklingen. Det finns alltså en efterfrågan på en ingripande humaniora som inte endast tillhandahåller kritisk analys utan också aktivt är med i skapandet av lösningar – ett kritiskt-konstruktivt förhållningssätt och praktik. Någon (inte en humanist) i dialogerna som arbetsgruppen genomfört talar till och med om ”humaniora i förarsätet”.

Att mobilisera humaniora för sådant arbete – forskningsdrivet och samverkansinriktat (inom och utom högskolan) – kräver adekvat infrastruktur (alltifrån prototypfab till program för internationellt kunskapsutbyte). Ett internationellt exempel på sådan infrastruktur är Critical Making Lab på University of Toronto. Bilden nedan kommer från ett projekt där humanister i samverkan med medicinsk expertis utvecklar inte bara teknik för att skriva ut proteser i 3D-skrivare för amputerade personer i Uganda, utan där man tillsammans med lokal expertis tar fram ett system som för samman tekniska, kulturella och samhällsliga perspektiv för att skapa långsiktiga lösningar på plats.²¹

Figur 5 - Från Critical Making Lab på University of Toronto. Foto: University of Toronto).

²⁰ Emmett and Nye, *The Environmental Humanities: A Critical Introduction*.

²¹ Birrell, ”3D-Printed Prosthetic Limbs”.

Ett annat exempel är Environmental Health Clinic vid New York University där modeller och praktik för att möta stora komplexa problem tas fram som bygger på mänskligt driven formulering av problemen, lokalt engagemang och småskaliga tekniska lösningar. Sammantaget finns få sådana här exempel internationellt, även om ett antal relevanta metodologier håller på att utvecklas som exempelvis 'critical making', 'infrastructural recipes' and 'designing for difference'.²²

Ofta används experimentverkstäder, inkubatorer, interdisciplinära institut, möteszoner och teknikworkshops i sådan verksamhet. Här finns både ett behov och en möjlighet att bygga kapacitet i Sverige och det kan endast ske genom nationella initiativ och infrastruktur som både bygger på existerande plattformar och utvecklar nya. Långsiktigt borde också Sverige kunna ta en central roll för att utveckla europeisk infrastruktur för samhällsdriven och ingripande humaniora.

BEHOVET AV NATIONELL SAMORDNING OCH STÖD

Det finns ett betydande intresse av nationellt nätverkande, samlad kompetensuppbyggnad och lärosätesövergripande dialog. Man efterlyser i enkätsvaren bland annat ett "forum för aktiv dialog med ledningarna för andra humanistiska fakulteter" och flera svarande vill ha hjälp att se "vad som är på gång nationellt". Behovet av att "inventera vad som finns för att hitta goda exempel och luckor" lyfts och en respondent menar att "en del av stödet kan komma via nationella satsningar och samarbeten, typ Humtank". Här arbetar det humanistiska området, men stöd till nationella insatser – riktade kommunikations- och informationsinsatser, initiering, ledarskapsstöd etc. – från andra aktörer skulle ha stor effekt och ge god utdelning.

Även om utvecklingen inom humanistisk infrastruktur har fart och tyngd så är det stor variation inom landet. Vissa lärosäten har starka etablerade infrastrukturer, oftast lokala utan nationell status. Ett sådant lärosäte pekar i enkäten på betydelsen av sin infrastruktur och säger att den utan tvekan "underlättar för forskare att attrahera externa medel och producera högkvalitativ och nyskapande forskning". Ett annan respondent säger att man "har gjort betydande vinster genom närvaron av de olika infrastrukturella möjligheter som finns, vilket gett utslag genom stora anslag". Men även om externa anslag, forskningsmässiga framgångar, lokalt stöd och lång etableringstid gör dessa etablerade infrastrukturer (främst digital och experimentell humaniora) relativt starka så är de också sårbara, och möjligheterna att underhålla teknisk infrastruktur genom anslag från exempelvis privata stiftelser är inte lika goda som tidigare.

Dessa infrastrukturer har sammantaget en utmärkt framtidsprognos, men har inte utrymme eller möjlighet att ta ett systematiskt nationellt ansvar. Samtidigt finns det många lärosäten som ligger i startfas och som har initierat utredningsarbete eller infrastrukturell uppbyggnad. De begränsas bland annat av resurser (inte sällan rör det sig också om mindre lärosäten).

Den samlade bilden är alltså att det finns starka argument för nationell samordning. En sådan samordning behöver inte bara ske inom humaniora utan också tillsammans med aktörer, initiativ och infrastrukturer utanför det humanistiska området, vilket i sig kräver humanistisk samordning.

²² Ratto, "Critical Making: Conceptual and Material Studies in Technology and Social Life"; Jeremijenko, "Creative Agency and the Space Race of the 21st Century"; McPherson, *Feminist in a Software Lab: Difference + Design*.

Det finns i enkätsvaren ett övergripande och starkt stöd för ökad nationell samordning. Lärosätena säger bland annat att ”humaniora i Sverige är inte stort nog eller ekonomiskt starkt nog för att vi ska ha råd att uppfinna hjul flera gånger”, ”det är helt avgörande med samarbeten” och att ”behoven av samordning är stora och finns på flera plan”. De uppmanar också till att ”undersöka möjligheterna till att göra en nationell samling i frågan” och uppmanar till ”satsningar på att tillgängliggöra de strukturer som finns”.

MOT NYA NATIONELLA PLATTFORMAR FÖR HUMANIORA

Det pågår alltså en infrastrukturell rörelse inom humaniora i Sverige nära kopplad till utvecklingen av humaniora som område. Den existerande infrastrukturen är mångfacetterad och i hög grad lokal, vilket är en styrka och kanske något som utmärker humaniora speciellt, men denna modell i sig själv förmår inte att systematiskt möta växande nationella behov, varken existerande eller kommande sådana. Det finns därför ett behov av att kraftsamla kring vissa områden där det finns stort övergripande behov av infrastruktur och kapacitetsbyggande.²³

Det finns flera tänkbara sådana områden, men baserat på ovanstående analys framträder två nationella plattformar i nuläget som speciellt angelägna forskningsmässigt, teknikmässigt och samhällsligt. Det finns också tänkbara aktörer som kan ingå i dessa plattformar. Dessa plattformar är humanioraövergripande, vilket ger stora samordningsvinster. Initiativ av den här typen kan ju endast komma från lärosätena och andra innehållsmässiga aktörer, och om de utvecklas till väl sammansatta och samordnade planer för att skapa nationella plattformar så kan de föras fram till nationella finansörer och infrastrukturella system.

Det finns för det första ett växande behov och intresse av att kraftsamla nationellt kring digitalisering, metodutveckling, datadriven forskning och experimentella praktiker. Här finns åtminstone tre lärosäten med väl utvecklad lokal infrastruktur och även ett lovande initiativ från Kungliga biblioteket, samt ett flertal andra aktörer som har startat ny verksamhet och initiativ. Det här är ett område som är moget för att bygga en nationell infrastruktur.

För det andra finns också ett tydligt och angeläget behov av att mobilisera humanistisk kunskap (inte minst integrativ humaniora) och ”görande” i relation till samhällsutmaningar och en hållbar samhällsutveckling. I grunden handlar detta om en ökad aktionsradie för humaniora utifrån pågående forskning och forskningsintresse, samhällsbehov och framväxande praktiker. Sådant arbete kräver adekvata infrastrukturer och är i grunden infrastrukturellt. Här finns existerande miljöer och infrastrukturer hos åtminstone tre-fyra lärosäten som kan utvecklas för att bygga sådan kapacitet och en nationell plattform. Utvecklingen av en sådan nationell plattform skulle skilja sig från den som beskrivs ovan, och sannolikt kräva mer nybygge.

Sammantaget är det ett idealt läge att samordna, kraftsamla och formera nationella plattformar – en distribuerad infrastruktur – inom dessa områden med uppdelning av ansvarsområden, en modell för nyttjande, och en finansieringsstruktur som gör det möjligt att både ta lokalt och nationellt ansvar

²³ Här kan en parallell dras till danska DIGHUMLAB, vilket är en nationell kraftsamling kring framförallt digitala verktyg för humaniora och metodmässig kompetensutveckling (<https://dighumlab.org/>).

REKOMMENDATIONER OCH INSPEL

Nedan följer rekommendationer och inspel i relation till den analys som presenteras ovan. Hur kan vi på bästa möjliga sätt samordna insatser och resurser nationellt?

En sådan utveckling måste vara lokalt förankrad och driven samtidigt som den är nationellt samordnad och optimerad. Hela den infrastrukturella ekologin måste fungera och vara samspelt (exempelvis via olika finansierare) och humaniora måste få och ta sin plats i den utifrån sina behov och de prioriteringar som görs nationellt. Detta förutsätter också att humaniora i möjligaste mån samverkar med andra ämnesområden och aktörer kring infrastrukturella frågor.

Det finns också här möjligheter på sikt till humanistiska infrastrukturella plattformar på EU-nivå där Sverige kan spela en ledande roll – exempelvis för att mobilisera humanistisk och kulturell kunskap för att aktivt bygga framtidens samhällen.

INSPEL TILL DEN KOMMANDE FORSKNINGSPROPOSITIONEN (DEPARTEMENT/ REGERINGSKANSLIET)

1. Humaniora utgör en avgörande resurs inte bara vad gäller viktig kritik av t.ex. artificial intelligence och Internet of Things, utan kan också mobiliseras i design av sådana system.
2. Fortsätt det viktiga arbetet med att lyfta och prioritera ”infrastrukturell humaniora” i relation till samhällsutmaningar som digitaliseringen och miljön/klimat, och även ”datadriven forskning”.
3. Se över och förbättra möjligheterna till att arbeta med komplexa infrastrukturer över departments- och områdesgränser, t.ex. mellan utbildnings-, närings- och kulturdepartementen och även mellan myndigheter.

REKOMMENDATIONER TILL VETENSKAPSRÅDET

1. Se till att definitioner och implementationer av infrastruktur också inkluderar humaniora vad gäller perspektiv, modeller, definitioner, presentationer, villkor, val av exempel etc.
2. Koppla utvecklingen av humanistisk infrastruktur tydligare till utvecklingen av ämnesområdet humaniora intellektuellt och idémässigt.
3. Gör en speciell satsning för att öka intresse och kompetens avseende humanistisk infrastruktur, till exempel genom speciella informationsinsatser, ledarskapsutbildningar för fakultetsledningar och speciella initieringsmedel.
4. Prioritera den föreslagna satsningen på lärosätesspecifik infrastruktur som tas upp i forskningsöversikten för humaniora och samhällsvetenskap 2019, vilket i samspel med de ovan diskuterade nationella plattformarna skulle bli en grund för en konkurrenskraftig och ändamålsenlig nationell infrastruktur för humaniora.
5. Infrastrukturaliseringen av humaniora i ljuset av de behov och möjligheter som redovisas i rapporten måste motsvaras av höjda infrastrukturanlag till sektorn (4 procent till humaniora och samhällsvetenskap tillsammans under 2017). Sätt gärna upp ett måltal.

REKOMMENDATIONER TILL LÄROSÄTENA

1. Möt det tydliga intresset som finns från humaniora om att vara mer engagerad i infrastrukturarbetet, även om de existerande systemen inte nödvändigtvis exkluderar humaniora. Speciella satsningar och inbjudande aktiviteter skulle göra mycket för att möta intresset.

2. Tillsätt en grupp mellan lärosätena (kanske genom SUHF eller URFI) som ser över frågan om humanistisk infrastruktur ur ett brett perspektiv.
3. Nya typer av digitala kunskapssystem, såsom Conversation, kan inte vara en fråga för enskilda lärosäten. Här krävs det ett större nationellt engagemang och en större samordning (t.ex. genom SUHF eller URFI).
4. En revitalisering av humaniora genom humanistisk infrastruktur kan få positiva verkningar på universiteten som helhet.

REKOMMENDATIONER TILL ANDRA FINANSIÄRER

1. Samverka och samfinansiera för att stödja sektorsövergripande satsningar på humanistisk infrastruktur i ljuset av de gränssytor som öppnas mot till exempel metodutveckling inom kulturarv, urban utveckling, klimat och miljöforskning, och utveckling av innovationssystem.
2. Fortsätt att göra riktade satsningar: Icke-statliga finansiärer fyller en viktig funktion att finansiera riktade satsningar inom områden som utvecklas snabbt och där det finns stora möjligheter att leda vägen och nå positiva resultat. Exempel är RJ:s satsning på sommarkurser i digital humaniora och deras utlysning av medel för 'mixed methods'.
3. Stöd viss betydelsefull infrastruktur som huvudsakligen är lokal, men har eller kan komma att få nationell betydelse. Här skulle relativt små insatser kunna ge stor utväxling.

REKOMMENDATIONER TILL KULTURARVSAKTÖRER

1. Vidareutveckla förmågan att ingå i forsknings- och infrastruktursamverkan med lärosätena, till exempel genom att inrätta forskningsavdelningar och forskningssekreterare vid kulturarvsmyndigheter (eller poolat över flera myndigheter) för att arbeta med kunskapsinsatser, samverkan och deltagande i olika forskningssatsningar där infrastruktur ingår.
2. Stärk existerande infrastruktur och infrastrukturell beredskap: För att det ska vara möjligt att bygga på existerande infrastruktur i olika typer av forskningsnära och metoddrivande sammanhang så måste en adekvat grundläggande infrastruktur finnas på plats. Digisam kan utgöra en viktig nationell resurs härvidlag.

REKOMMENDATIONER TILL HUMANIORA (LEDNING, FORSKARE, LÄRARE)

1. Lyft fram humanioras möjligheter (forskningsmässigt, samhällligt och för lärosätet) för lärosätesledning och visa hur dessa ofta är avhängiga infrastruktur, och förstärk humanioras närvaro och aktivitetsgrad i olika infrastrukturella sammanhang.
2. Se infrastrukturer som ett sätt att skapa långsiktiga samverkansytter inom humaniora, tillsammans med andra ämnesområden, med samhällsaktörer och i relation till kulturarvssektorn.
3. Stärk och samordna existerande infrastrukturer nationellt – och skapa nya infrastrukturer för integrativ, utmaningsdriven humaniora.
4. Skapa och ta möjligheter till kompetensutveckling och ökade kunskaper om det infrastrukturella landskapet bland kollegiet, experter och ledning.
5. Forskare, lärare och experter inom alla humanistiska områden bör engagera sig i infrastrukturella frågor och när det är lämpligt ta initiativ till infrastrukturer och processer på olika nivåer.
6. Stärk den nationella samordningen för att möta övergripande frågor såsom humanistisk infrastruktur och för att utveckla en mer samlad humanistisk röst, exempelvis genom ett nationellt dekanråd. Humtank kan också utgöra en resurs.

REFERENSER

ACLS. "Our Cultural Commonwealth: The Report of the American Council of Learned Societies Commission on Cyberinfrastructure for the Humanities and Social Sciences". American Council of Learned Societies, 2006.

Birrell, Ian. "3D-Printed Prosthetic Limbs: The next Revolution in Medicine". The Observer, February 19, 2017. <https://www.theguardian.com/technology/2017/feb/19/3d-printed-prosthetic-limbs-revolution-in-medicine>.

Drucker, Johanna. *SpecLab: Digital Aesthetics and Projects in Speculative Computing*. University of Chicago Press, 2009.

Drucker, Johanna, and Patrik Svensson. "The Why and How of Middleware". *Digital Humanities Quarterly* 10, no. 2 (2016).

Ekström, Anders, and Sverker Sörlin. "Integrativa kunskapsmiljöer. Rapport från två seminarier, våren 2016". Stockholm: Vetenskapsrådet, 2016. <https://publikationer.vr.se/produkt/integrativa-kunskapsmiljoer-rapport-fran-tva-seminarier-varen-2016/>.

Emmett, Robert S., and David E. Nye. *The Environmental Humanities : A Critical Introduction*. Cambridge, MA: MIT Press, 2017.

European Science Foundation. "Research Infrastructures in the Digital Humanities. Science Policy Briefing," 2011. http://archives.esf.org/index.php?eID=tx_nawsecured-l&u=0&g=0&t=1492447862&hash=3167b17a2ebdc8f05f810cccd9e1fed4f13b284&file=/fileadmin/be_user/research_areas/HUM/Strategic_activities/RIs_in_the_Humanities/SPB42_44p-5oct_FINAL.pdf.

European Strategy Forum on Research Infrastructures (ESFRI). "Roadmap 2018: Strategy Report on Research Infrastructures," 2018. <http://roadmap2018.esfri.eu/media/1066/esfri-roadmap-2018.pdf>.

Jeremijenko, Natalie. "Creative Agency and the Space Race of the 21st Century". In Proceedings of the 2016 ACM Conference on Designing Interactive Systems - DIS '16, 3-4, 2016. <https://doi.org/10.1145/2901790.2915254>.

Klein, Lauren F. "Image of Absence: Archival Silence, Data Visualization, and James Hemings". *American Literature* 85, no. 4 (2013).

McPherson, Tara. *Feminist in a Software Lab : Difference + Design*. Harvard University Press, 2018.

North Atlantic Treaty Organization, and Infrastructure Committee. *50 Years of Infrastructure: Nato Security Investment Programme Is the Sharing of Roles, Risks, Responsibilities, Costs and Benefits*. Washington, D.C.: NATO Graphics Studio, 2001.

Ratto, Matt. "Critical Making: Conceptual and Material Studies in Technology and Social Life". *The Information Society* 27, no. 4 (July 2011): 252-260.

Rockwell, Geoffrey. "As Transparent as Infrastructure: On the Research of Cyberinfrastructure in the Humanities". In *Online Humanities Scholarship: The Shape of Things to Come. Proceedings of the Mellon Foundation Online Humanities Conference at the University of Virginia*, March 26-28, 2010, red. Jerome McGann, 461-487. Houston: Rice University Press, 2010.

Snickars, Pelle, and Roger Mähler. "SpotiBot — Turing Testing Spotify". *Digital Humanities Quarterly* 012, no. 1).

Svensson, Patrik. *Big Digital Humanities: Imagining a Meeting Place for the Humanities and the Digital*. University of Michigan Press, 2016.

Tangherlini, Timothy. "The Folklore Macroscope Challenges for a Computational Folkloristics". *Western Folklore* 72: 7–27.

Vetenskapsrådet. "Forskningsöversikt humaniora och samhällsvetenskap". Text. Accessed October 30, 2019. <https://www.vr.se/analys-och-uppdrag/om-svensk-forskning/forskningsoversikter-2019/forskningsoversikt-humaniora-och-samhallsvetenskap.html>.

———. "Uppdrag om forskningsinfrastruktur". Text. <https://www.vr.se/sidfot/om-vetenskapsradet/regeringsuppdrag/uppdrag-om-forskningsinfrastruktur.html>.

Östling, Johan, Katarina Bernhardsson, Jenny Björkman, and Jesper Olsson. "Kunskapens nya rörelser: Framtidens humanistiska och samhällsvetenskapliga samverkan". Kungl. Vitterhetsakademien, 2016. http://vitterhetsakad.se/ckeditor_assets/attachments/493/kunskapens_nya_rorelser_kvhaa_2016_webb.pdf.

SUMMARY IN ENGLISH

Humanities work depends increasingly on adequate infrastructure, ranging from digital interpretative platforms and visualization tools to laboratories and interdisciplinary institutes. Currently a broad movement has formed around humanistic infrastructure in Sweden. This movement – which at core is about creating conditions for research, education and collaboration of the highest quality – is on the one hand driven by research needs and the growth of a more experimental, data intensive and interventionist humanities and on the other hand by the ongoing digitization of knowledge systems and expectations on the humanities to be a key agent in societal development.

Responding to this development, a group of eleven scholars from eight Swedish universities formed a workgroup to address infrastructure in the humanities in early 2018, with support from the Riksbankens Jubileumsfond. The working group has carried out dialogues with relevant agencies, institutions and scholars, orchestrated a questionnaire with humanities leadership in the country, and organized a number of activities, including a workshop in Stockholm on humanistic infrastructure on October 18, 2018 with 70 participants from universities, cultural heritage institutions, funding agencies and the ministry. The result from the questionnaire shows considerable variation between universities. A few universities have well-developed infrastructure (and see great benefits from it), while the majority of universities and university colleges are in the process of establishing new humanistic infrastructure despite the fact that it is often difficult to find and allocate resources for such a buildup. The responses demonstrate a strong agreement that it is important to coordinate resources across universities and that there is a desire for a national infrastructure for the humanities. Respondents also point to the necessity of an extended notion of infrastructure beyond databases and digital tools.

The report points to the need for the development of two national platforms which would operate across the humanities and include partnerships outside the humanities. The first platform corresponds to an increasing urgency to mobilize nationally around digitization, methodology development, data intensive research and experimental practice. The second platform responds to a clear and pressing commitment to mobilize humanistic knowledge and "making" in relation to taking on societal challenges and contributing to a sustainable development. An important premise for the working group has been that the entire infrastructural ecology must be coordinated, and that the humanities require a place in it based on the needs and priorities identified nationally. The workgroup therefore presents input and recommendations to the government, the Swedish Research Council, funding agencies, the cultural heritage sector, the humanities, and universities and call upon these institutions to strengthen humanistic infrastructure nationally, thereby meeting the identified scholarly and societal demand.

BILAGOR

BILAGA 1:

PROGRAM FÖR WORKSHOP 18 OKTOBER 2018

- 08.00 *Frukostmingel (för anmälda)*
- 09.00 **Introduktion**
”Om workshopen”, Patrik Svensson, Umeå universitet och UCLA
Presentation av arbetsgruppen
Några ord från Göran Blomqvist, VD för Riksbankens Jubileumsfond
- 09.10 **Internationell inåkning**
”Infrastructure for the Humanities” Trinity Ohlmeyer, Trinity College Dublin
”Mutualistic Infrastructure” Natalie Jeremijenko, New York University
- 10.00 **Perspektiv**
”Misstag att undvika i infrastrukturbyggande”, Lars Borin, Göteborgs universitet
”Att bygga infrastrukturer”, Marianne Gullberg, Lunds universitet
”Om att jobba med digitala humaniora på universitetsbibliotek”,
Karolina Andersdotter, Uppsala universitet
”Integrativ humaniora”, Anders Ekström, Uppsala universitet
”Rapid Response Infrastructure – Torn Apart”, Roopika Risam, Salem State
University (inspelad)
Isak Hammar, Humtank
- 10.30 **Presentation av rapport**
- 11.00 *Bensträckare*
- 11.10 ”Öppen vetenskap”, Thomas Neidemark, Utbildningsdepartementet
- 11.20 **Högnivåpanel och avslutande diskussion**
Kerstin Sahlin, Vetenskapsrådet
Lars Ilshammar, Kungliga biblioteket
Sylvia Schwaag Serger, Lunds universitet
Björn halleröd, Vetenskapsrådet
Jonas Brändström, Vinnova
- 12.00 *Workshopen avslutas*

BILAGA 2:

Enkät till humanistiska fakultetsledningar/motsvarande

1. Vilket lärosäte representerar du och vilken roll har du vid lärosätet?

2. Ange gärna din epostadress (gör det möjligt för oss att vara i kontakt för ev. uppföljande frågor etc).

3. Vilka anser ni är behoven för humanistisk infrastruktur just nu, och hur ser intresset ut för ny infrastruktur från era lärare/forskare? Ge gärna exempel på något möjligt satsningsområde och även någon specifik framgång som skett med stöd särskilt i egna infrastrukturer?

4. Vad läser ni in (och vad skulle ni vilja läsa in) i infrastrukturbegreppet?

5. Hur kommer humanistiska infrastrukturella behov fram på lärosätena och hur hanterar ni infrastrukturfrågorna på fakulteten/motsvarande?

6. Vilka möjligheter ser ni för humaniora att samverka nationellt genom att etablera nya infrastrukturer eller samordna existerande resurser?

7. Hur ser ni strategiskt på infrastruktur för utvecklingen av verksamheten på er fakultet/motsvarande och även av humaniora mer övergripande?

8. Vilket stöd behöver fakultetsledningar i huminfra-arbete?

9. Vad skulle kunna göras nationellt för att stärka arbetet med humanistisk infrastruktur?

10. Något övrigt? Alla synpunkter och tankar tas tacksamt emot!

RIKSBANKENS
JUBILEUMSFOND

STIFTELSEN FÖR HUMANISTISK OCH
SAMHÄLLSVETENSKAPLIG FORSKNING

RIKSBANKENS JUBILEUMSFOND
BOX 5675 | SE-114 86 STOCKHOLM
REGERINGSGATAN 67